

รายงานผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12
ประจำปีการศึกษา 2562

โดย

นายสุวิจักขณ์ สายช่วย
นักวิชาการศึกษำานาญการ

เครือข่ายฉก.ชน.สพม.๑๒

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
โทรศัพท์ 0 7534 5050 ต่อ 105
โทรสาร 0 7534 3575

คำนำ

รายงานผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 12 ประจำปีการศึกษา 2562 เล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานผลการ
ดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานเล่มนี้ ผู้เกี่ยวข้องจะได้
นำไปใช้เป็นประโยชน์ในการดูแลเด็กนักเรียนให้ได้รับการดูแลช่วยเหลือ คุ้มครองและเยียวยาได้อย่างเหมาะสม
ตามสถานการณ์รุนแรงของปัญหาต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน.....	2
คำนิยามเกี่ยวกับการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน.....	2
บทที่ 2 วิธีการดำเนินการ.....	4
กระบวนการและบทบาทคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน.....	4
กระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน.....	5
บทบาทการคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน.....	6
ขอบเขตการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน.....	6
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน.....	8
บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน.....	27
บทที่ 4 สรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ.....	29
สรุปผลการดำเนินงาน.....	29
ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน.....	29
ภาคผนวก.....	31
ภาพกิจกรรมการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนเด็กนักเรียน.....	32

บทที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์เด็กนักเรียนในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น บริบทต่าง ๆ รอบตัวเด็กส่งผลต่อพฤติกรรมและความปลอดภัยของเด็กนักเรียน การตั้งครกในวัยรุนมีแนวโน้มสูงขึ้น และการยู่ให้เกิดความขัดแย้งเป็นต้นเหตุของการทะเลาะวิวาทในที่สุด จากข้อมูลการให้บริการสายด่วนของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในช่วง 6 เดือนแรก ปี2563 พบว่า เด็กและเยาวชนอายุ 11 – 25 ปี มีปัญหา 5 อันดับ ได้แก่ ปัญหาความเครียดและความกังวล ปัญหาจิตเวช ปัญหาความรัก ปัญหาความซึมเศร้า และปัญหาความรัก ซึ่งอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือเหตุการณ์ที่เป็นอันตราย และจากสถิติของศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ. 2560 พบว่า มีเด็กนักเรียนได้รับการช่วยเหลือจากศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 59,179 ราย และจากสถิติศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1,662 ราย รวม 60,841 ราย โดยจากการติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระหว่างเกิดสถานการณ์ขึ้น และระหว่างการดูแลช่วยเหลือได้แนะนำให้ปฏิบัติเบื้องต้นไปแล้ว พบว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับองค์ความรู้หรือวิธีปฏิบัติอย่างชัดเจน ในการดูแลช่วยเหลือ คุ้มครองและเยียวยา ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์รุนแรงของปัญหา

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เด็กนักเรียนมีความใกล้ชิดมากที่สุด รองลงมาจากครอบครัว ผู้ปกครองให้การยอมรับนับถือ ยกย่องและคาดหวังว่าจะได้รับความรู้ การอบรมสั่งสอน การดูแลด้วยการเอาใจใส่ สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กนักเรียนเป็นหลัก ให้เด็กนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความปลอดภัย การจัดการเรียนการสอนต้องครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งสอนทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้ คู่คุณธรรม มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ นั่นคือเด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็น “คนดี คนเก่ง มีความสุข” นอกจากนี้ ครูจะต้องบูรณาการเนื้อหาความรู้ และพัฒนาคุณภาพเด็กนักเรียนให้มีความพร้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยการเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตเด็กนักเรียน และแก้วิกฤติทางสังคม สถานศึกษาต้องจัดระบบงานและกิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน และนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนักเรียน โดยการนำกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อไปใช้ในชั้น

เรียนได้อย่างเหมาะสม และเด็กนักเรียนจะต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง และดูแล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ โดยต้องจัดให้เหมาะกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้มีความสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนเพื่อค้ำครองดูแลเด็กนักเรียน และสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความใกล้ชิดกับเด็กนักเรียน ดังนั้นในการสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริง สถานศึกษาต้องส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กนักเรียนเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยการสร้างความปลอดภัยในชีวิตของเด็กนักเรียน รวมทั้งการปกป้อง ค้ำครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนจากอันตรายต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนย่อมส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่ดีและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

คำนิยามเกี่ยวกับการค้ำครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การค้ำครอง หมายถึง การดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่เสี่ยง หรือต้องสงสัยว่าถูกระทำรุนแรงหรือล่วงละเมิด เด็กนักเรียนที่ถูกระทำรุนแรงหรือถูกล่วงละเมิด และเด็กนักเรียนที่ถูกระทำรุนแรงหรือล่วงละเมิดต่อบุคคลอื่น โดยมีระบบและขั้นตอนการปฏิบัติที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน เป็นหลัก สอดคล้องกับหลักปฏิบัติตามกฎหมาย และหลักปฏิบัติที่มีมาตรฐาน

การช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง

เด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

นักเรียน หมายถึง เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เด็กนักเรียน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส และเป็นเด็กนักเรียนซึ่งกำลังรับการศึกษาที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บิดามารดา หมายถึง บิดามารดาของเด็กนักเรียนไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กนักเรียนไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กนักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการค้ำครองเด็ก พ.ศ. 2546

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน

ผู้บริหารระดับจังหวัดสังกัด สพฐ. หมายถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา/ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา/ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด/ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

ฉก.ชน.สพฐ. หมายถึง ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฉก.ชน.สพป./สพม. หมายถึง ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

ทีมสหวิชาชีพ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ทำงานประสานความร่วมมือจากหลายสาขาวิชาชีพ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาอย่างมีระบบและเป็นกระบวนการอยู่บนพื้นฐานที่มีจุดประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน ในการปฏิบัติงาน โดยมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อการประเมินสภาพการณ์ของปัญหาและมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งกระบวนการ เช่น ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) มูลนิธิต่าง ๆ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พนักงานเจ้าหน้าที่ตำรวจองค์กรเพื่อการกุศล บ้านพักเด็กและครอบครัว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง ฯลฯ

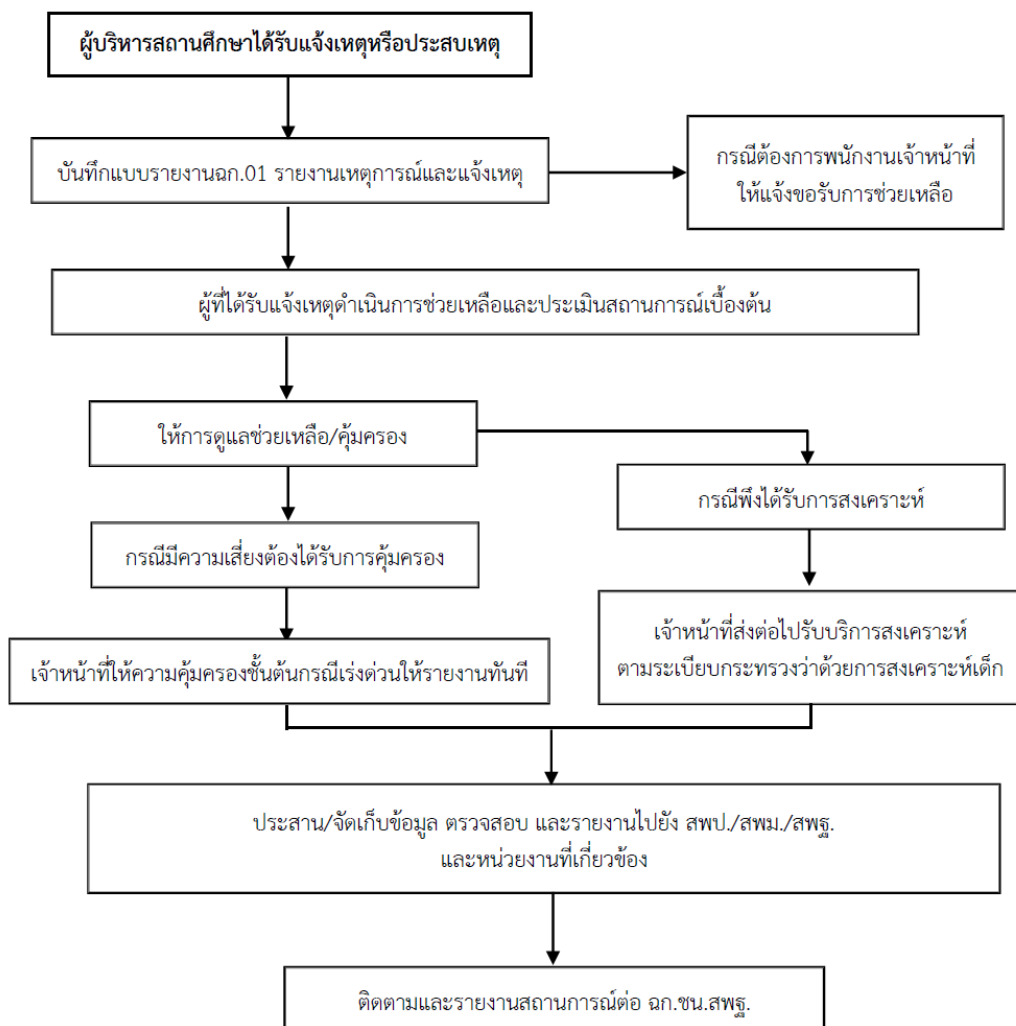
ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) หมายถึง ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ภายใต้ชื่อ OSCC (One Stop Crisis Center) เป็นศูนย์บริการประชาชนผู้ประสบปัญหาที่มีลักษณะบูรณาการและครบวงจร โดยมีหน้าที่รับแจ้งเหตุ เบาะแส ประสานส่งต่อ และติดตามการใช้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับ การตั้งครุฑไม้พร้อม การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก การกระทำความรุนแรงต่อเด็กสตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ

บทที่ 2 วิธีการดำเนินการ

กระบวนการและบทบาทคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สถานศึกษาและครูต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน เพื่อเด็กนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กนักเรียนเติบโตอย่างมีศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ครูและสถานศึกษาจะต้องมีกระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ดังนี้

แผนผังกระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานและเครื่องมือ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ซึ่งมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ได้รับแจ้งเหตุ หรือประสบเหตุ
2. บันทึกข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก.01 รายงานเหตุการณ์และแจ้งไปยังศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากกรณีต้องการพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งตามสภาพปัญหาที่ต้องการช่วยเหลือ เช่น ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กนักเรียนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 24 ตำรวจ พนักงาน ฝ่ายปกครอง โรงพยาบาล ฯลฯ
3. ผู้ที่ได้รับแจ้งเหตุดำเนินการช่วยเหลือ ด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมประเมินสถานการณ์เบื้องต้นโดยทันที
4. ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กนักเรียน
5. กรณีเด็กนักเรียนมีความเสี่ยงต้องได้รับการคุ้มครอง และจัดเจ้าหน้าที่ให้ความคุ้มครองขั้นต้นกับเด็กนักเรียนผู้ประสบเหตุทันที ซึ่งจะต้องคำนึงถึงผลความปลอดภัยของเด็กนักเรียน พร้อมดำเนินการหาข้อมูลข้อเท็จจริง และกรณีเร่งด่วนให้รายงานหน่วยงานต้นสังกัดทันที
6. กรณีเด็กนักเรียนพึงได้รับการสงเคราะห์ โดยให้เจ้าหน้าที่ส่งต่อไปรับบริการสงเคราะห์
7. ประสานข้อมูล จัดทำ/จัดเก็บข้อมูลสถานศึกษา และรายงานไปยัง สพป./สพม./สพฐ. และผู้เกี่ยวข้องทราบ
8. รายงานและประสานความร่วมมือเพื่อส่งต่อความรับผิดชอบด้านข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้อง
9. ติดตามสถานการณ์และทบทวนการดำเนินงานและรายงานสถานการณ์ต่อศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

กรณีเร่งด่วนของการรายงาน

1. กรณีเป็นข่าว สื่อมวลชนเข้าติดตามสถานการณ์ให้สถานศึกษาประมวลสถานการณ์แล้วรายงานต่อต้นสังกัดทันที ตามช่องทางการสื่อสาร เช่น LINE โทรศัพท์ โทรสาร และหนังสือราชการ
2. กรณีฉุกเฉิน/รุนแรงให้รายงานต่อต้นสังกัดทราบทันทีหรือภายใน 24 ชั่วโมง ตามแบบรายงาน ฉก.01 โดยติดตามผลพร้อมรายงาน เป็นระยะ
3. กรณีเรื่องยุติแล้ว ให้รายงานการดำเนินงานตามแบบสรุปผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนตามลำดับขั้น

เพื่อให้การรายงานมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรติดตาม ตรวจสอบผลการรายงานอีกครั้ง พร้อมทั้งจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป

บทบาทการคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน

บทบาทของครู

1. ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีปัญญา และมีความรู้
2. จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน และให้คำปรึกษากับเด็กนักเรียน
3. จัดสิ่งแวดล้อมและเฝ้าระวังปัจจัย/พื้นที่เสี่ยงด้านสังคม รอบ ๆ ตัวเด็กนักเรียน
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนทั้งในและนอกชั้นเรียน
5. ดูแลสุขภาพเด็กนักเรียนขณะอยู่ในสถานศึกษา
6. ส่งเสริมให้พ่อแม่ และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา
7. ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กนักเรียน
8. สร้างเครือข่าย/ประสานความร่วมมือในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
9. มีเครื่องมือในการติดตามสภาวะเด็กนักเรียน
10. ให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนเบื้องต้นในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติกับเด็กนักเรียน
11. รายงานต่อ สพป./สพม. เมื่อพบเหตุความผิดปกติ

บทบาทสถานศึกษา

1. ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา
2. สถานศึกษาจัดระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนอย่างเข้มแข็ง โดยการจัดระบบคัดกรอง ระบบการเข้าถึงสภาวะปัญหาของเด็กนักเรียน ระบบการประเมินสภาวะปัญหา และระบบการให้คำปรึกษา
3. ป้องกันและเฝ้าระวังเพื่อไม่让孩子นักเรียนเสี่ยงต่อภัยอันตราย ป้องกันให้เด็กนักเรียนปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและบุคคล โดยสถานศึกษาจะต้องหามาตรการป้องกัน แก่ไขบริเวณเสี่ยงอันตราย และมีระบบกฎเกณฑ์ความปลอดภัยที่เหมาะสม
4. จัดระบบงานและกิจกรรมให้กับเด็กนักเรียนและผู้มีส่วนร่วม
5. ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแจ้งเหตุ พร้อมทั้งรายงาน สพป./สพม. ทราบ

ขอบเขตการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

1. กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ
2. กรณีความรุนแรง
3. กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
4. กรณีอื่น ๆ
  - 4.1 ตั้งครรภ์ในวัยเรียน
  - 4.2 ภาวะจิตเวช
  - 4.3 เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน
  - 4.4 เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง
  - 4.5 ยาเสพติด

- 4.6 อุปทานหมู่
- 4.7 โรคติดต่อในสถานศึกษา
- 4.8 อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา
- 4.9 อุบัติเหตุในสถานศึกษา
- 4.10 การจมน้ำ
- 4.11 เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา
- 4.12 ภัยพิบัติ
- 4.13 การกลั่นแกล้งรังแกกัน

การล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึง การกระทำที่มีผลทำให้ผู้ถูกระงับได้รับความเสียหายเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ได้แก่ กระทำชำเรา อนาจาร เป็นต้น ผู้ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศจะได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ความรุนแรง เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจหรือทางเพศ และนำมาซึ่งอันตรายหรือความทุกข์ทรมานต่อผู้ถูกระงับทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ในที่นี้ได้แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

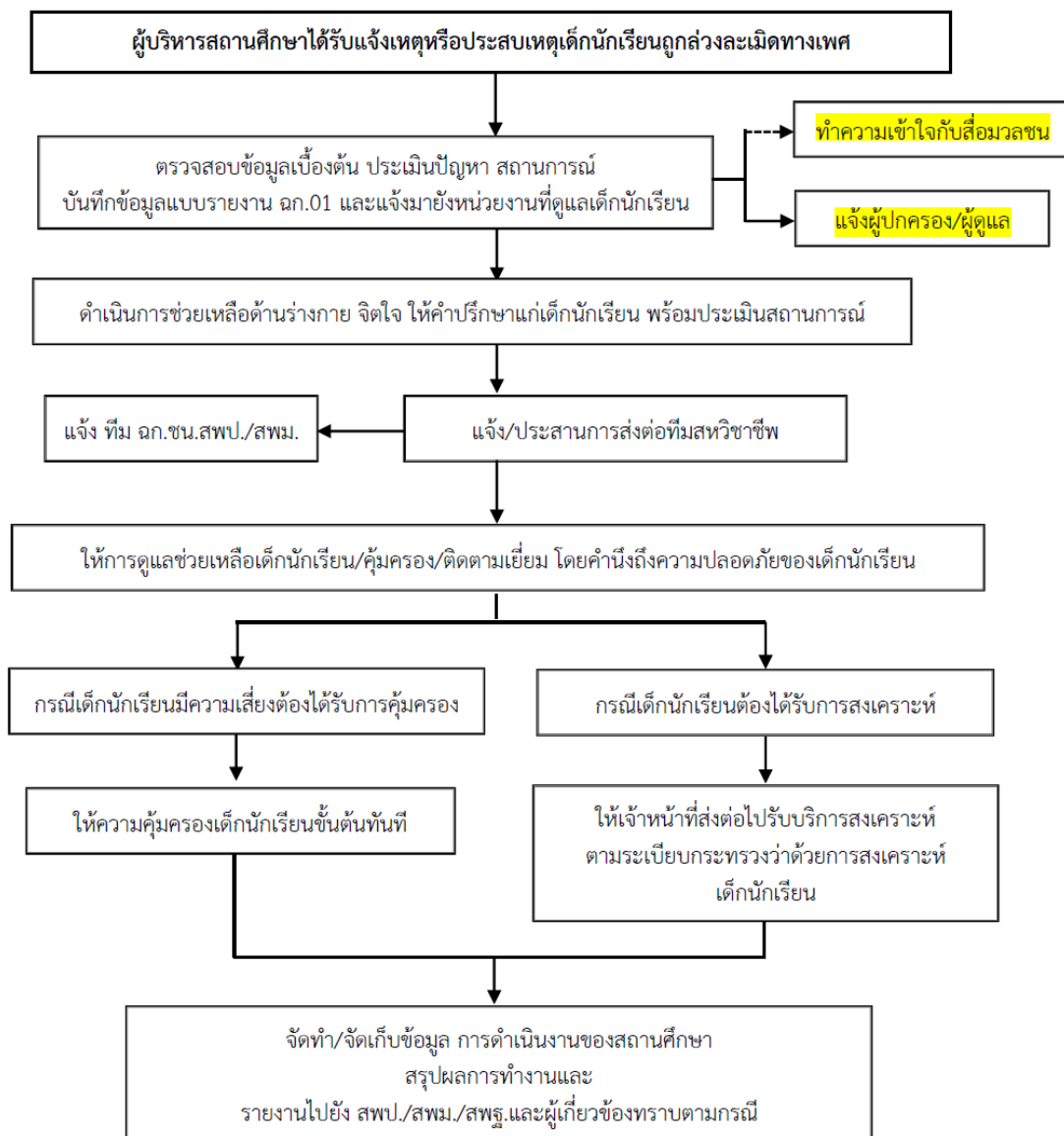
1. ความรุนแรงทางด้านร่างกาย เช่น การทุบตีทำร้ายร่างกาย ตบ ตะ ต่อย การใช้อาวุธ และการลงโทษ เด็กนักเรียนที่เกินกว่าเหตุในสถานศึกษา และครอบครัว เป็นต้น
2. ความรุนแรงทางด้านจิตใจ เช่น การใช้คำพูด กิริยา หรือการกระทำที่เป็นการดูถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ต่ำว่าให้อับอาย การกลั่นแกล้ง ทรมานให้เจ็บช้ำน้ำใจ การบังคับ ช่มชู้ กักขัง ควบคุม ไม่ให้แสดงความคิดเห็น การหึงหวง การเลือกปฏิบัติ การเอาวัดเอาเปรียบ การตัดดวงผลประโยชน์ การถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการเอาใจใส่เลี้ยงดู เป็นต้น
3. ความรุนแรงทางเพศ เช่น การถูกละเมิดทางเพศ การพูดเรื่องลามกอนาจาร การแอบดู การจับต้องของสงวนการบังคับให้เปลื้องผ้า การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

การไม่ได้รับความเป็นธรรม หมายถึง การที่เด็กนักเรียน บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไม่ได้รับสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยได้รับการปฏิบัติหรือถูกละเว้นจากสถานศึกษาอย่างไม่เป็นธรรม ขาดความเสมอภาค ซึ่งเป็นผลให้เสียโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

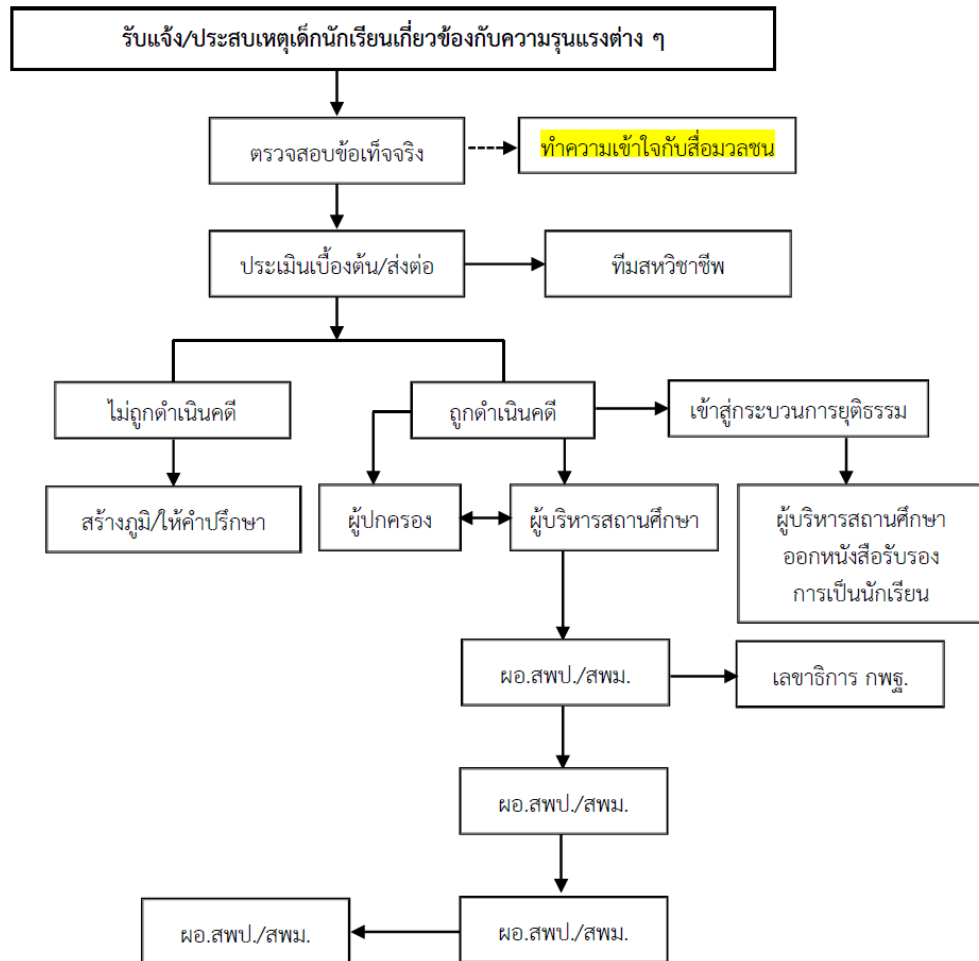
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

สถานการณ์เด็กนักเรียนในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์รอบด้าน ส่งผลต่อพฤติกรรมและความปลอดภัยของเด็กนักเรียน ดังนั้น จึงได้จัดทำแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

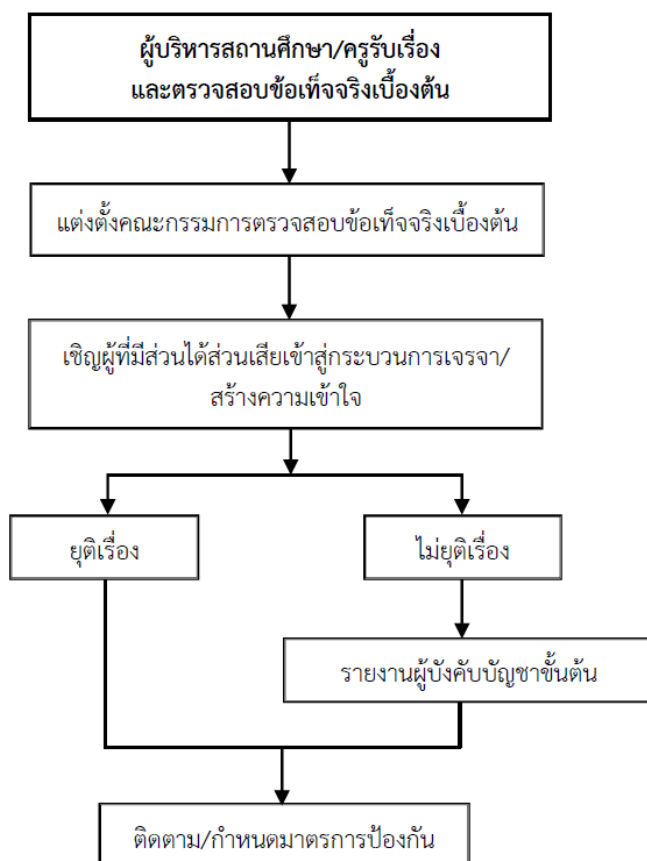
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน กรณีล่วงละเมิดทางเพศ

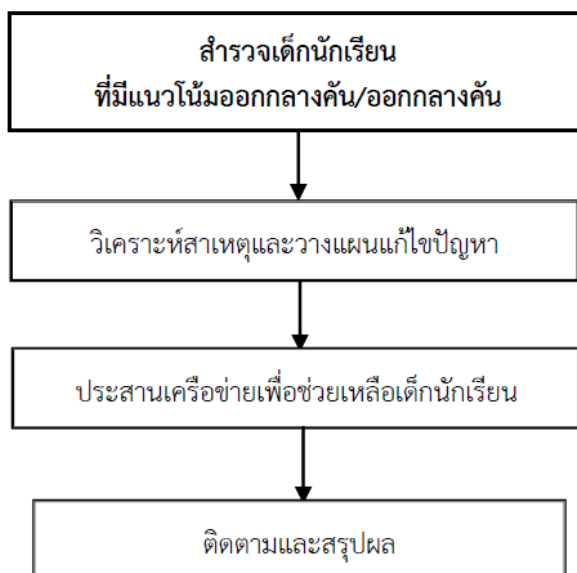
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีความรุนแรง

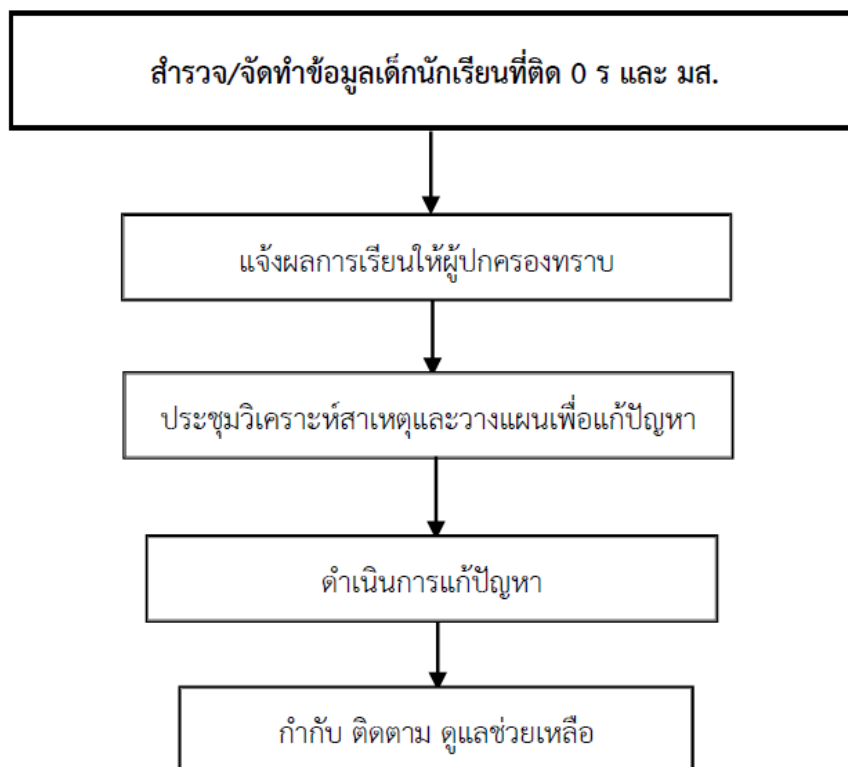
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
โรงเรียนเรียกเก็บค่าใช้จ่ายส่วนต่างเกินกว่าที่กระทรวงศึกษาฯ กำหนด

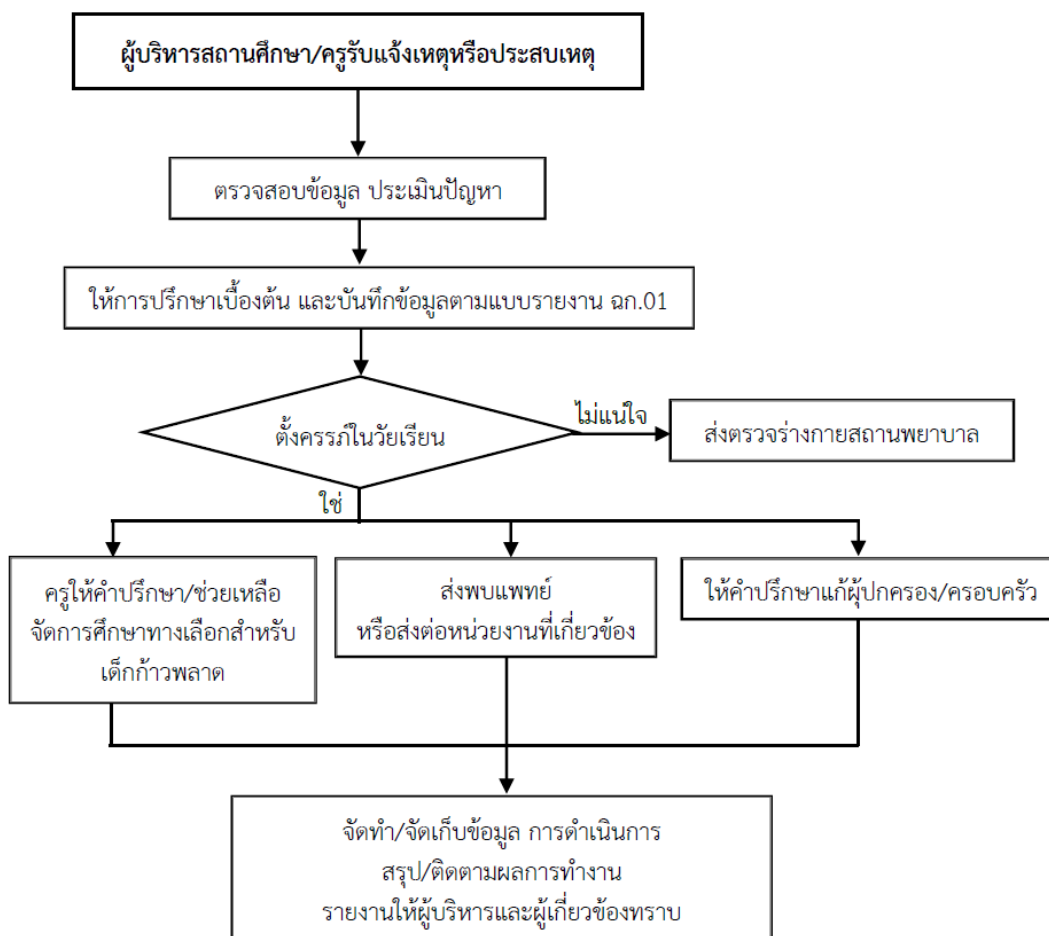
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
เด็กนักเรียนออกกลางคัน

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
เด็กนักเรียนติด 0 ร และ มส.

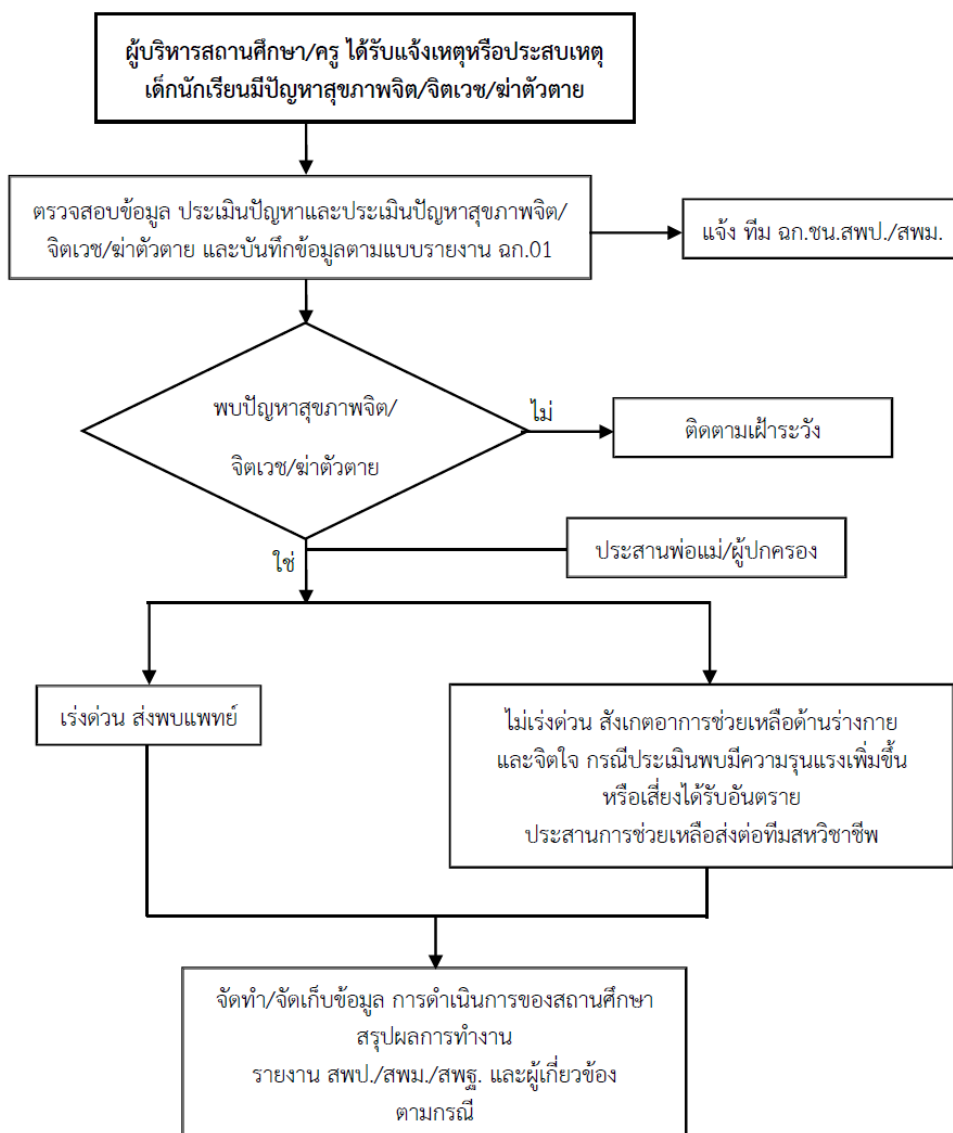

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
ตั้งกรณีในวัยเรียน

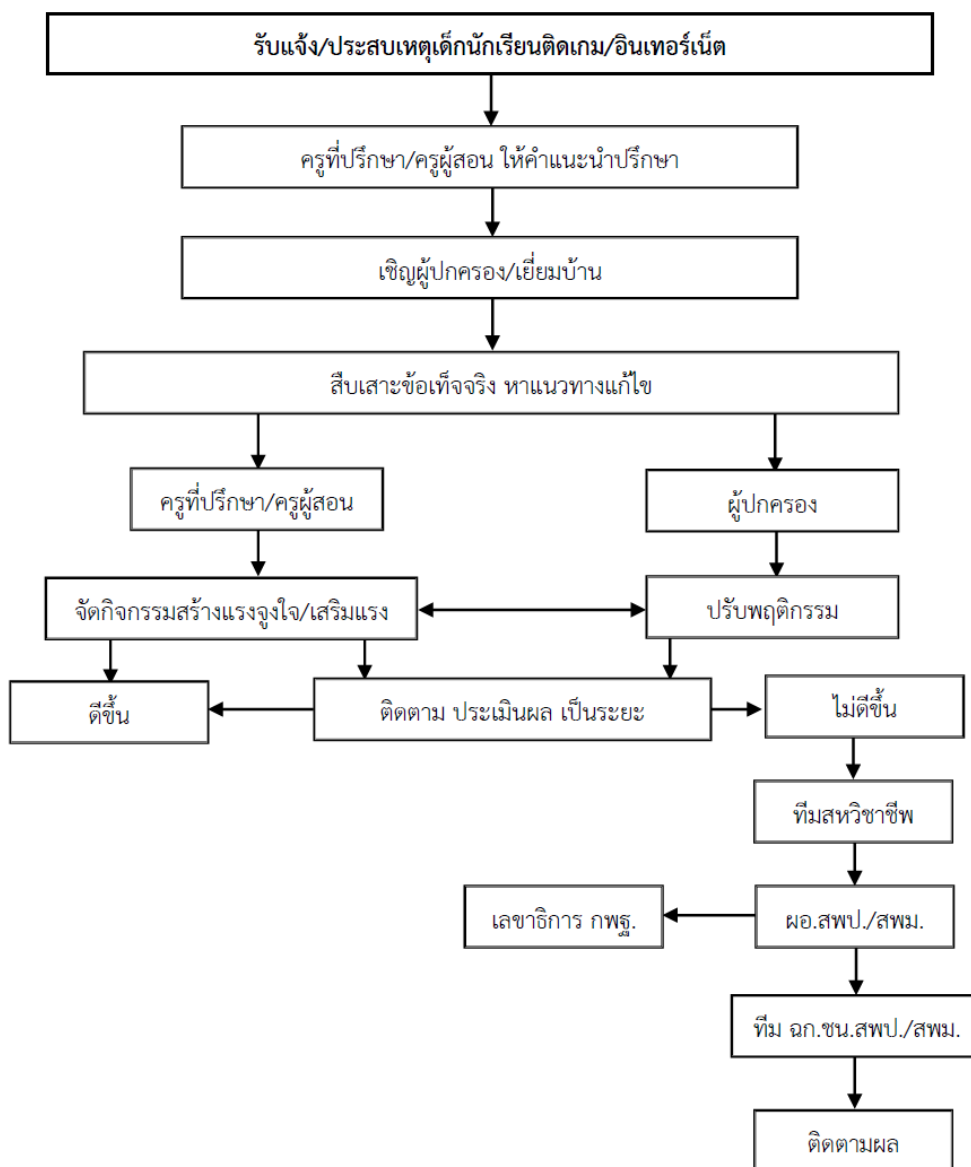

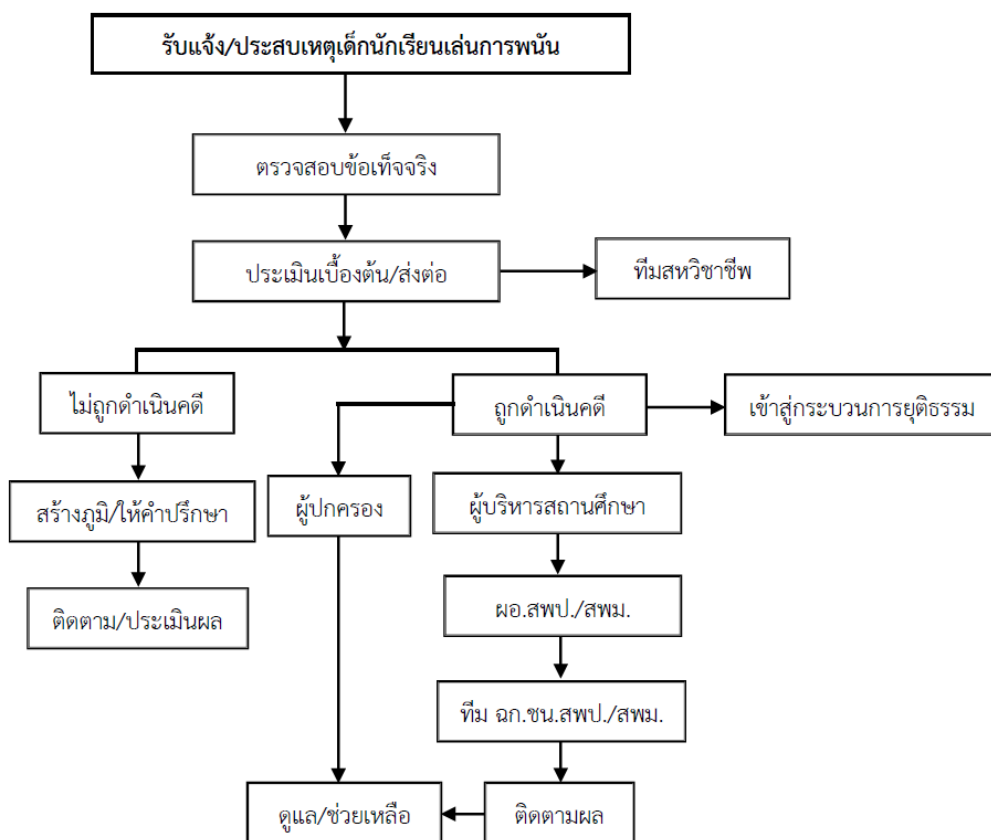
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
ภาวะจิตเวช

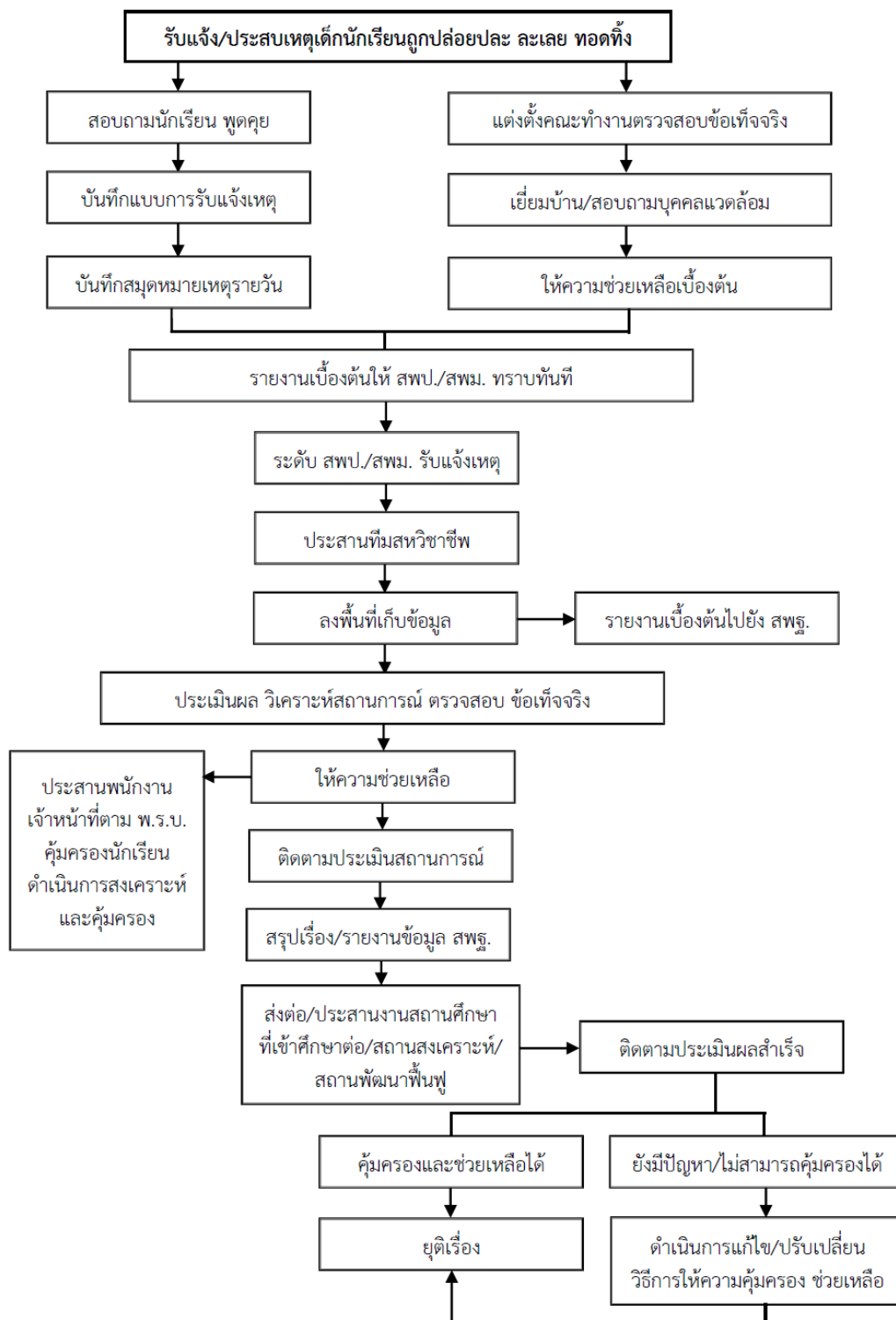
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต

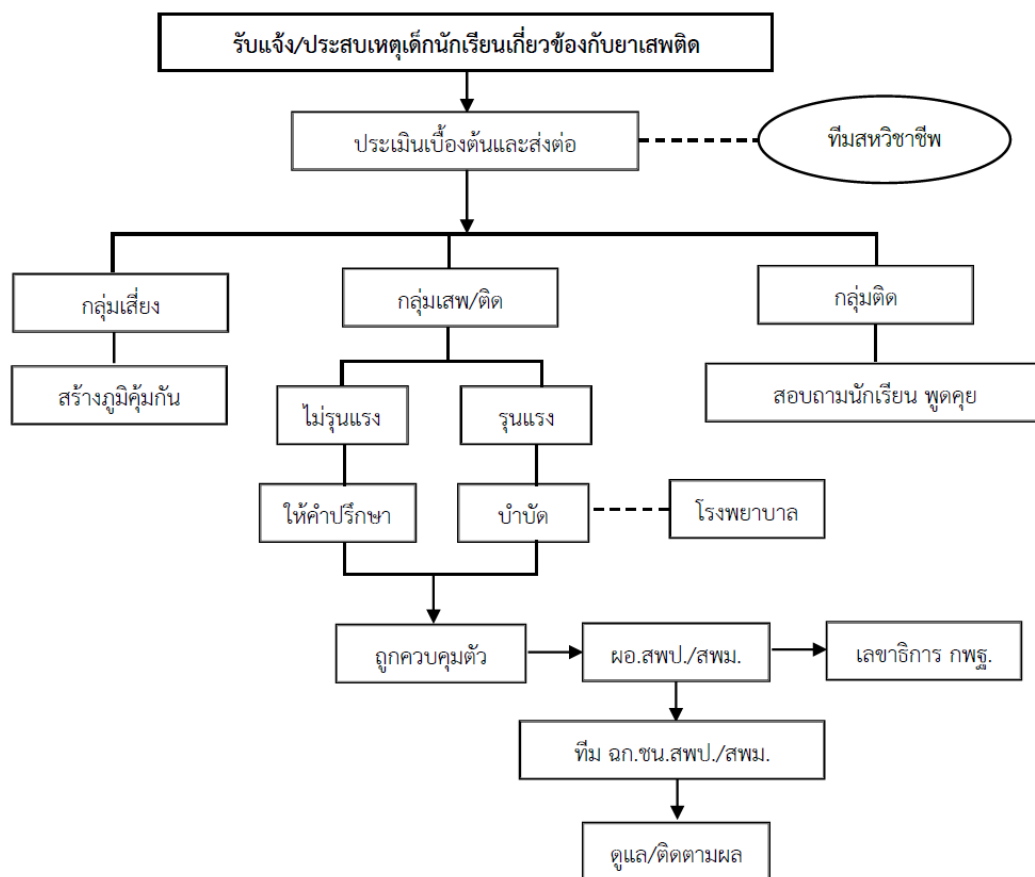
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
นักเรียนเล่นพนัน

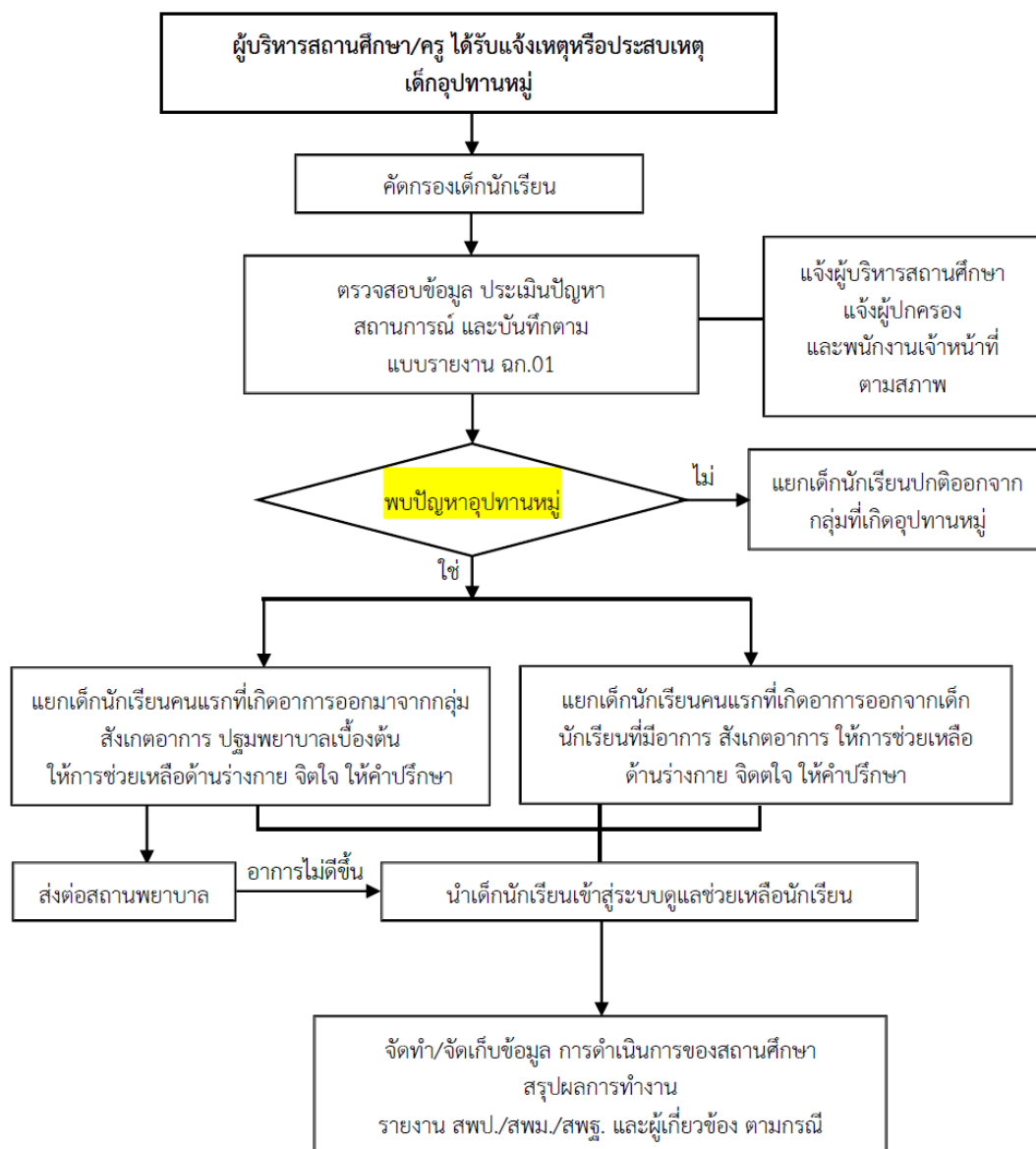
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง

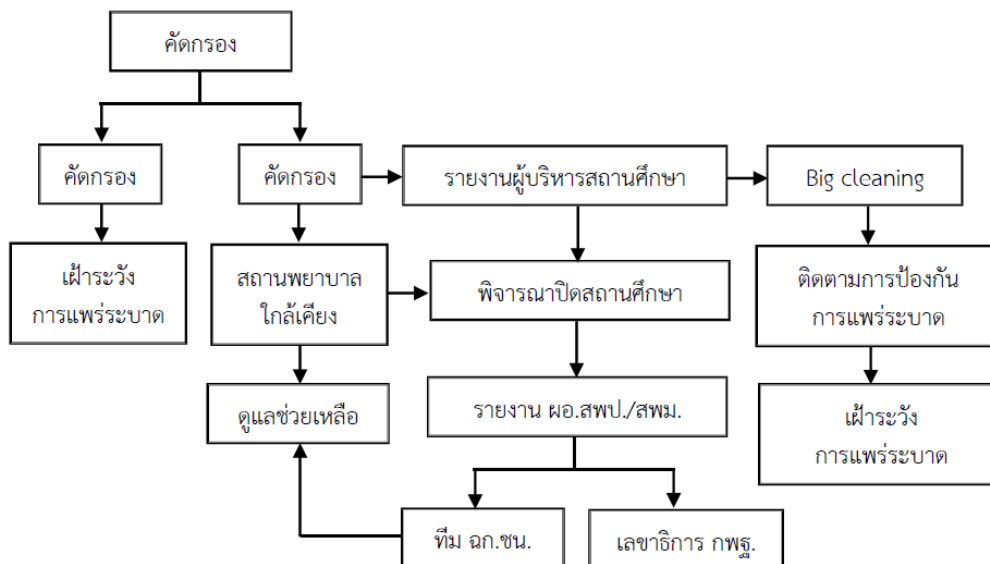
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
ยาเสพติด

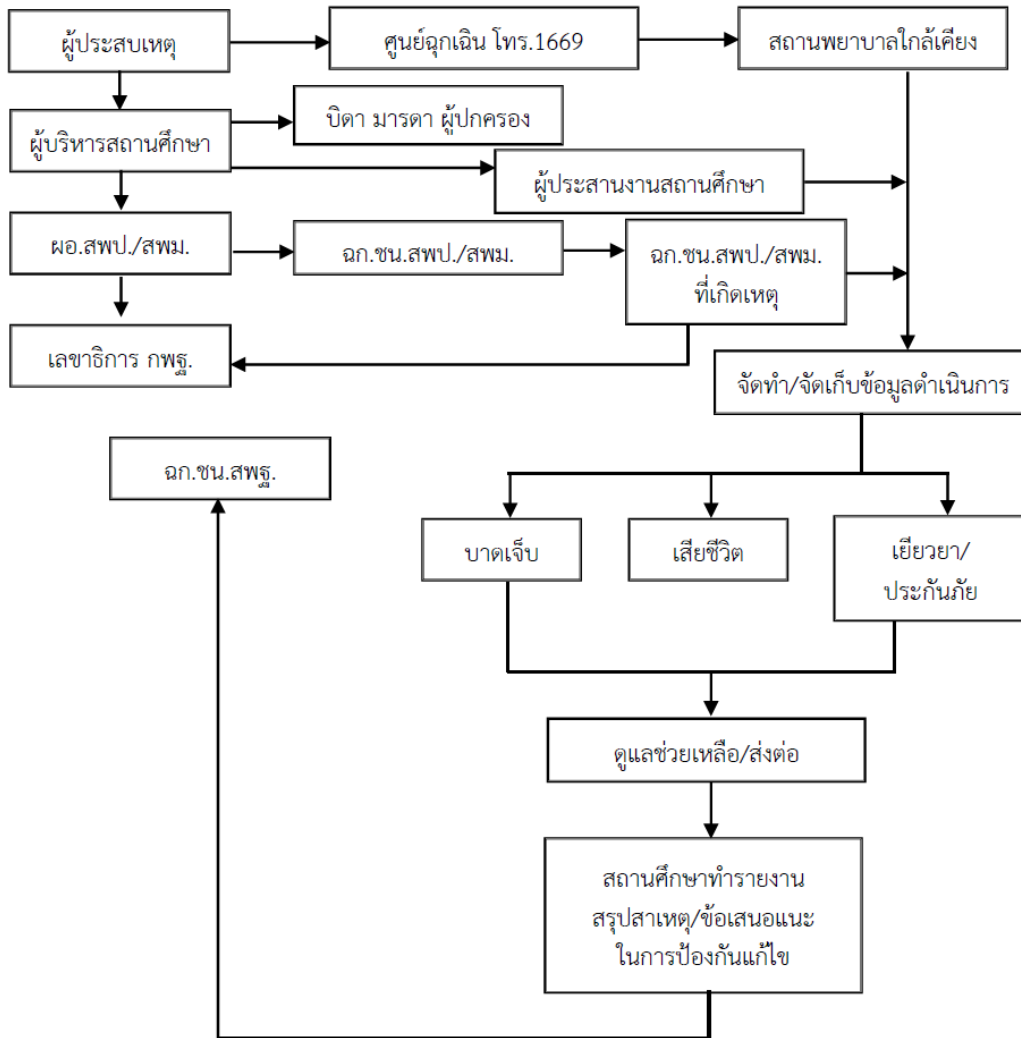
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
อุปทานหมู่

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
โรคติดต่อในสถานศึกษา

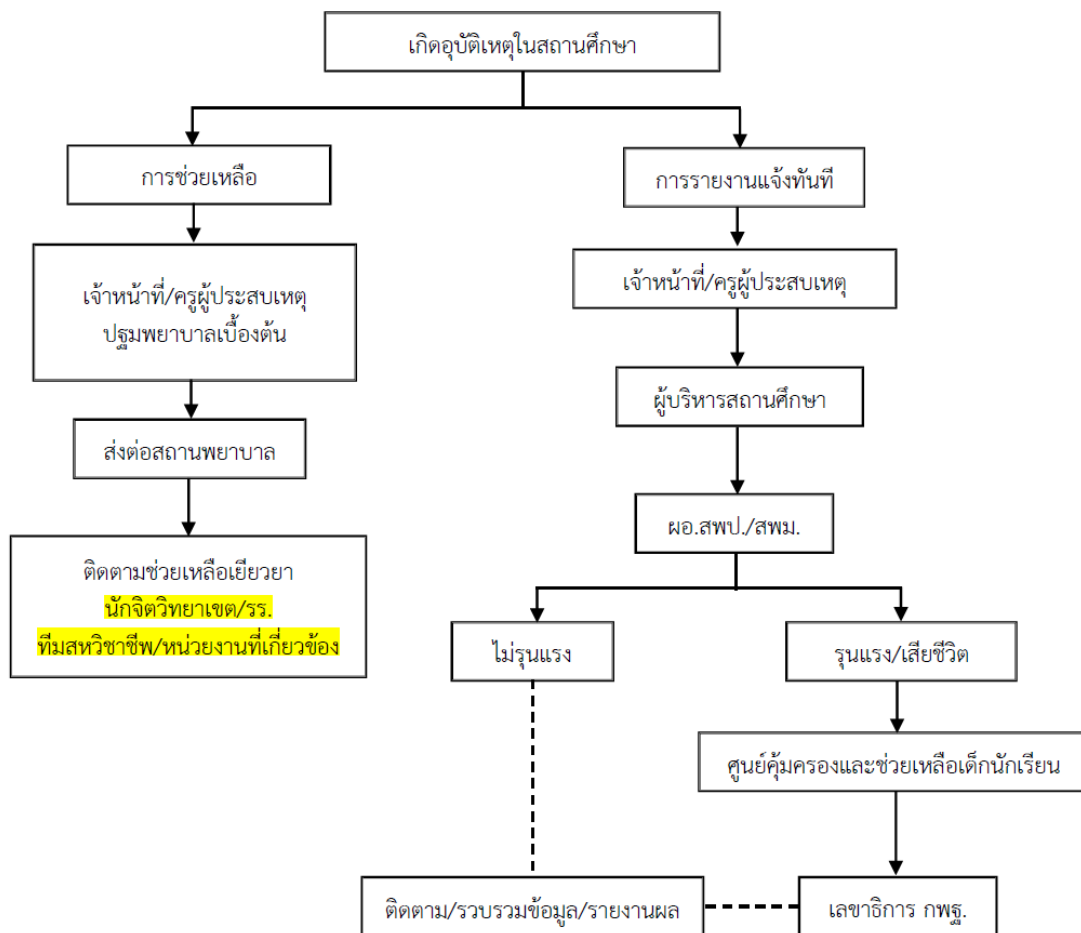

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา

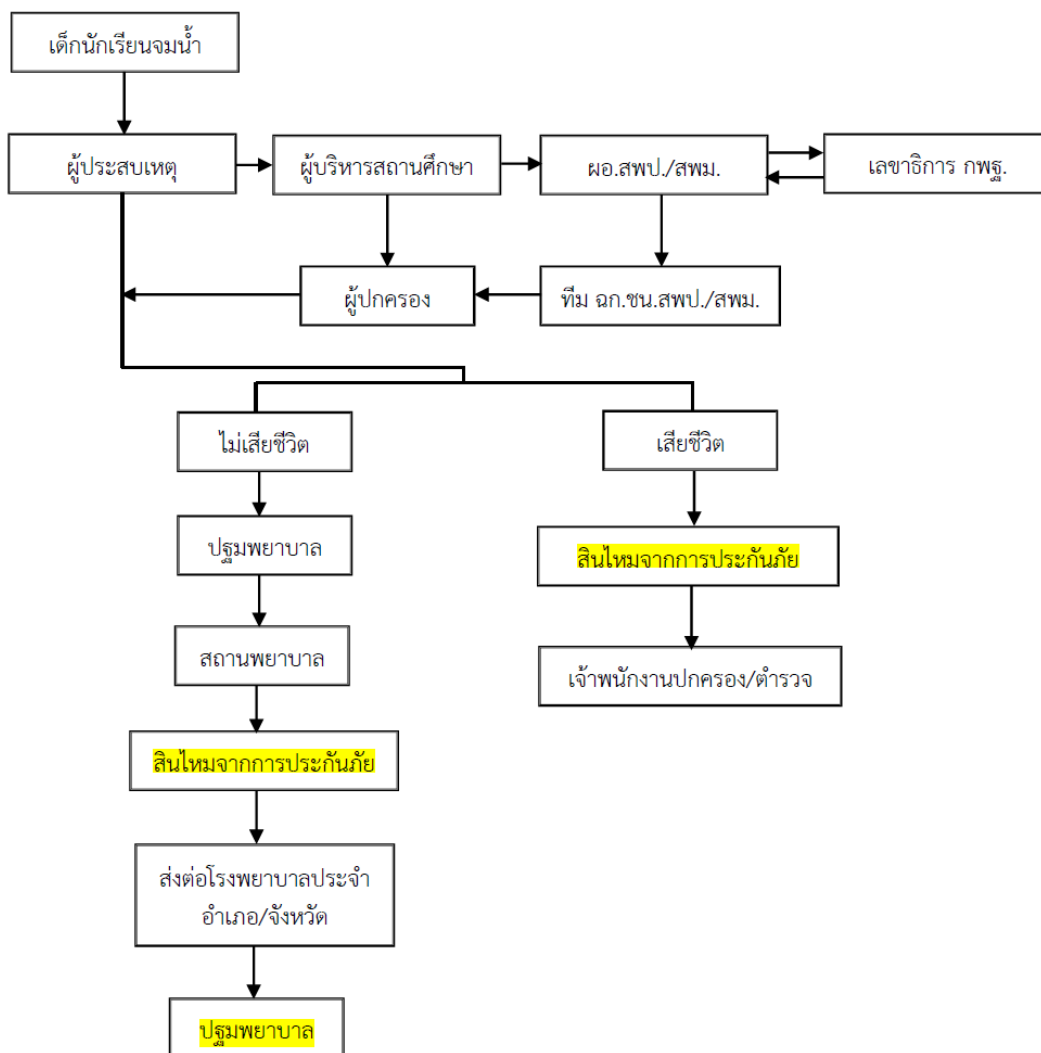

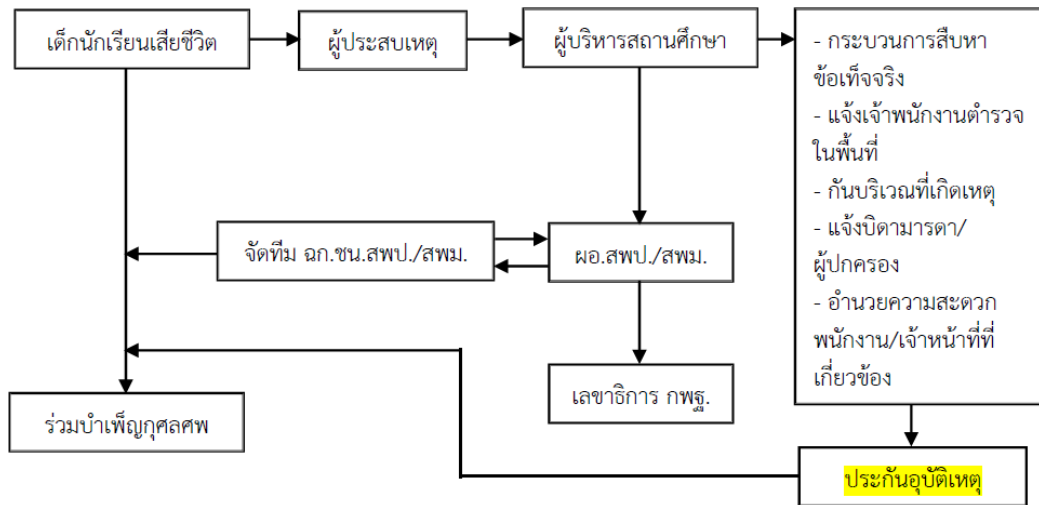
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
อุบัติเหตุในสถานศึกษา

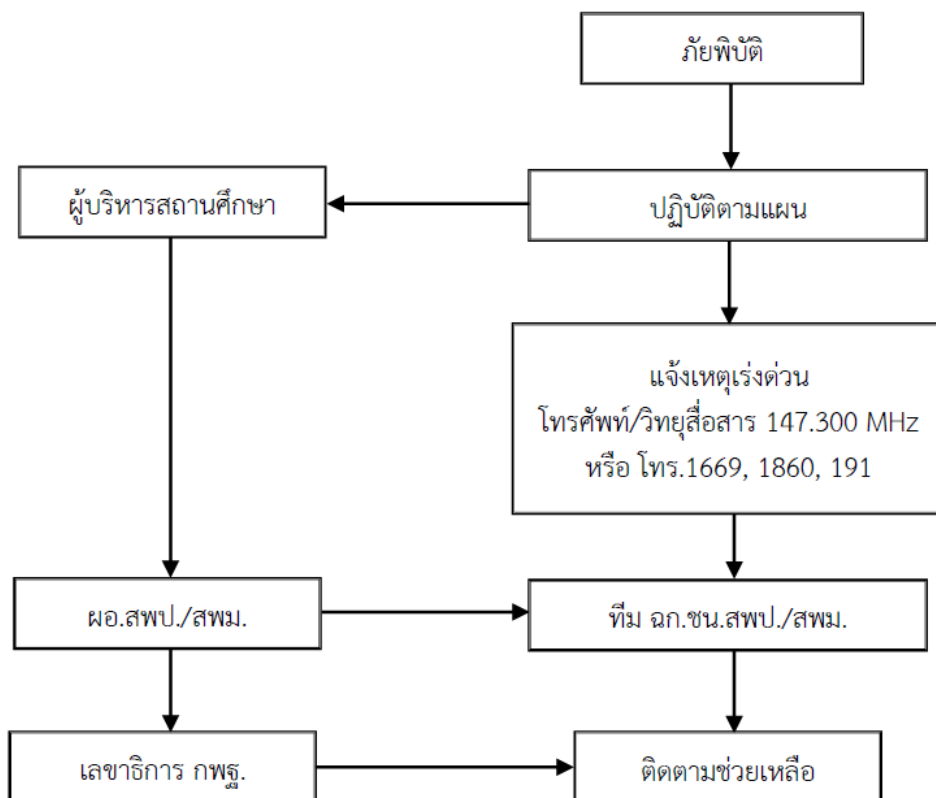
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
การจมน้ำ

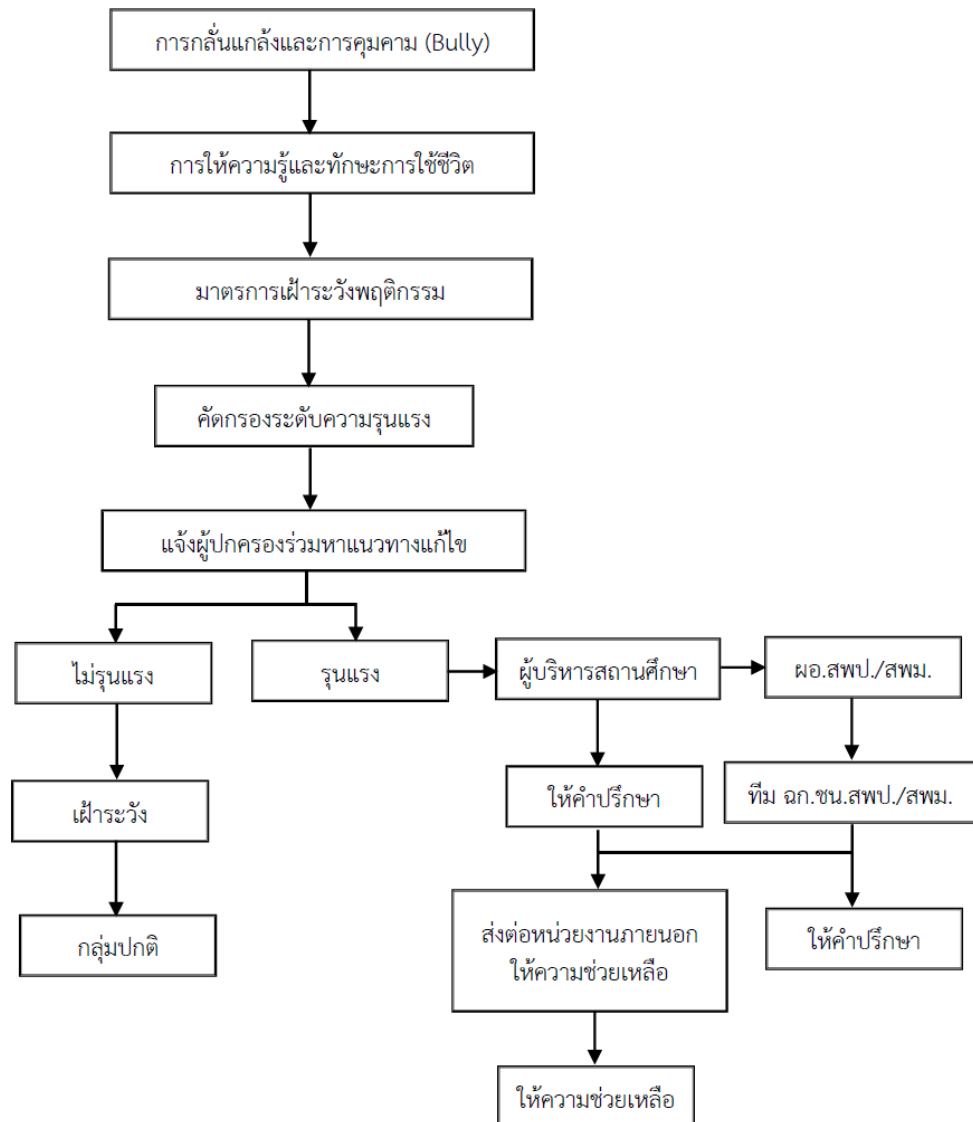
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
ภัยพิบัติ

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีอื่น ๆ
การกลั่นแกล้งรังแก (Bully)

บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2562 เพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนา ในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 เพื่อดำเนินงานการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในสถานศึกษา จากฐานข้อมูล DMC ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2561- 2562

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวนนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	รวมจำนวนนักเรียน ข้อมูลจาก DMC
2561	40,953	27,386	68,339
2562	41,031	27,341	68,372

จากตารางที่ 1 พบว่า ปีการศึกษา 2561 มีนักเรียน จำนวน 68,339 คน ปีการศึกษา 2562 มีนักเรียน จำนวน 68,372 คน เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 2 ปีการศึกษา จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น จำนวน 33 คน

2. ผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ตามขอบเขตการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนนักเรียนที่ได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ ปีการศึกษา 2562

กรณี	ผลการดำเนินงาน (ราย)
1. กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ	1
2. กรณีความรุนแรง	-
3. กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา	-
4. กรณีอื่น ๆ	37
4.1 ตั้งครรภ์ในวัยเรียน	-
4.2 ภาวะจิตเวช	-
4.3 เด็กนักเรียนติดเกม/อินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน	-
4.4 เด็กนักเรียนถูกล่อลวงปล้น ไล่เลย ทอดทิ้ง	-
4.5 ยาเสพติด	33
4.6 อุพทานหมู่	-
4.7 โรคติดต่อในสถานศึกษา	-
4.8 อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา	1
4.9 อุบัติเหตุในสถานศึกษา	-

กรณี	ผลการดำเนินงาน (ราย)
4.10 การจมน้ำ	-
4.11 เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา	-
4.12 ภัยพิบัติ	3
4.13 การกลั่นแกล้งรังแกกัน (Bully)	-
รวม	38

จากตารางที่ 2 พบว่า มีนักเรียนได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 38 ราย กรณีอื่นๆ มากที่สุด ประเภทยาเสพติด จำนวน 33 ราย ภัยพิบัติ (ไฟไหม้บ้าน) จำนวน 3 ราย อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา (ถูกรถชน) จำนวน 1 ราย และกรณีล่องละเมิดทางเพศ จำนวน 1 ราย

3. การป้องกัน ฝ้าระวังการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน มีการประชุมคณะทำงาน/ผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉก.ชน.สพม.12) จำนวน 1 ครั้ง มีการแจ้งมาตรการ แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน จำนวน 11 เรื่อง และมีการสนธิกำลังฝ้าระวัง ป้องกันเหตุในช่วงเทศกาลสำคัญ จำนวน 5 ครั้ง

บทที่ 4 สรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ประจำปีการศึกษา 2562 เป้าหมายสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 98 โรงเรียน มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่เข้มแข็ง นักเรียนปลอดภัยเป็นคนดีของสังคม

ในกระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ได้ดำเนินการตามนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยได้กำหนดกรอบนโยบายการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน มีการประชุมชี้แจงให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ แจ้งให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการตามนโยบาย มาตรการที่กำหนด และจัดทำกิจกรรม/โครงการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการประสานงาน กำกับ ติดตาม เร่งรัดการดำเนินงานเป็นระยะๆ ทางกลุ่มไลน์ มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานความร่วมมือในดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้รับผิดชอบ เพื่อนิเทศ กำกับ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนมีการประมวลผล วิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2562 พบว่า

1. สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 98 โรงเรียน สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรการ แนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
2. การป้องกัน ฝ้าระวังการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน มีการประชุมคณะกรรมการ/ผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉก.ชน.สพม.12) จำนวน 1 ครั้ง มีการแจ้งมาตรการ แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน จำนวน 11 เรื่อง และมีการสนธิกำลังฝ้าระวัง ป้องกันเหตุในช่วงเทศกาลสำคัญ จำนวน 5 ครั้ง
3. นักเรียนได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 38 ราย กรณีอื่นๆ มากที่สุด ประเภทยาเสพติด จำนวน 33 ราย ภัยพิบัติ (ไฟไหม้บ้าน) จำนวน 3 ราย อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา (ถูกรถชน) จำนวน 1 ราย และกรณีล่องละเมิดทางเพศ จำนวน 1 ราย

ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน สามารถดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ การบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน บุคลากรมีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เอื้อต่อการดำเนินงาน ตรงกันข้ามกับสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ขาดแคลนบุคลากร ระบบงานไม่เอื้อให้ปฏิบัติตามขั้นตอน สถานศึกษาขนาดกลางมีความพร้อมในการดำเนินงาน แต่ขาดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจัง

ของผู้บริหาร ควรให้ผู้บริหารในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แจ้ง กำชับให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เห็น
ความสำคัญของการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน โดยการจัดประชุมให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
แก่ผู้รับผิดชอบงานปีละครั้ง เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก
นักเรียน ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทางที่กำหนด เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ
ดำเนินงานต่อไป

ภาคผนวก

การอบรมนักเรียนและเยาวชนแกนนำค่ายทักษะชีวิต

การอบรมนักเรียนและเยาวชนแกนนำค่ายทักษะชีวิต

การณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

กิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมความประพฤตินักเรียน

กิจกรรมเกี่ยวกับการให้ความรู้การป้องกันอุบัติเหตุ ความปลอดภัย

ประชุมผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉกชน.สพม.12)

การให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนกรณีไฟไหม้บ้าน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๒

“นักเรียนพลอดภัย เป็นคนดีของสังคม”

วันที่ 21 ธันวาคม 2562 นายสมบูรณ์ เรืองแก้ว ผอ.สพม.๑๒ วางพวงหรีด
เคารพศพมารดา นายภูวนนท์ สวัสดิวงศ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
และเด็กชายจักรพงษ์ สวัสดิวงศ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
โรงเรียนทุ่งสังพิทยาคม อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
เนื่องจากเหตุไฟไหม้บ้านทำให้มารดาเสียชีวิตและบิดาได้รับบาดเจ็บสาหัส

พร้อมมอบเงินให้การช่วยเหลือนักเรียน จำนวน ๕,๐๐๐ บาท

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สพม.๑๒

การเฝ้าระวัง ป้องกันเหตุโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

การเยี่ยมบ้านนักเรียนกรณีโดนข่มขืนกระทำชำเรา

เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2563 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ได้มอบหมายให้ นายภาณุวัชร แก้วลำหัด รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พร้อมด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนกรุงหยันวิทยาคาร และครูที่ปรึกษาของนักเรียน ไปเยี่ยมบ้านนักเรียน และให้กำลังใจเด็กชายเจษฎากร กองเพชร

การประชุม นิเทศ กำกับ ติดตามงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

